

מירון ז"ל, עם אשתו נירה

שוב בלילה אני חוקלם עליך

+ נחמה דואק + צילומים: עמית מגל

36 שנה למלחמה

את השיר "לילה לא שקט" כתב שלמה ארצי על חברו הטוב הטייס מירון גרנות שנהרג במלחמת יום הכיפורים | עכשיו הוא סוגר מעגל עם האלמנה נירה ועם בנה מנישואיה השניים, שנקרא גם הוא מירון | 36 שנים אחרי שנפל הם משחזרים את חיו. את חייהם. את חיינו

גשם לא הפסיק לרדת. הקהל שהגיע לטקס הזיכרון לחללי מלחמת ישראל בשגרירות בצרפת לא זז ממקומו. אחדים פתחו מטריות. אחרים עמדו השופים והניחו לגשם להרטיבם עד לשד עצמותיהם. הם עמדו שם והקשיבו לנירה גרנות יגודניק, אלמנתו של טייס הקרב מירון גרנות שנהרג במלחמת יום הכיפורים. עין לא נותרה יבשה, ולא בגלל הגשם, כשסיפרה שלפני הגיה הזה האחרונה שלו, שממנה לא חזר, אמרה הבטיחה: "כשתיגמר המלחמה נעשה ילד".

הפגישה בין שלמה ארצי, חברו הטוב של מירון גרנות שגם כתב עליו את השיר "לילה לא שקט", לבין מירון יגודניק, הבן שנולד לנירה כמה שנים לאחר נפילת בעלה הראשון, מתרחשת בהיכל התרבות, שעה קלה לפני הופעה שלו בפני מורים. ארצי מסתכל על מירון בסקרנות מהולה באכזבה ואומר: "קיוויתי שהדלת תיפתח וייכנס מירון צעיר, מירון שהכרתי. אבל בעצם אין קרבת דם בינך לבין מירון. הוא לא אבא שלך. אז למה אמא שלך קראה לך על שמו?" "זה ברור, לא?" עונה מירון יגודניק, היום בן 27.

נירה גרנות יגודניק מחבקת את בנה בכורה שנולד לאחר שקוממה את עצמה מהשבר הגדול על מות אחובה ומספרת את סיפורה. הוא יאמר שבמהלך השנים שמע ממנה חלקים מסיפורה האישי הכואב, אך רק כעת, במהלך השיחה, הוא שמע את הסיפור כולו.

"גידלנו זה את זה"

"נפגשתי עם מירון במסיבה על גג בתל אביב. רחוב סוקולוב. אני הייתי בת 15, ומירון היה בן 17. הגעתי למסיבה עם חברה שלי אניבה כי הבטיחו שיהיו ריקודים, ואני מאוד אוהבת לרקוד. שני בחורים ניגשו אלינו. אחד מהם מיד מצא חן בעיניי. גבר יפה, עם חיוך מקסים. +

מירון הבטיח: "כשתיגמר המלחמה נעשה ילד". נירה ובנה

לילה לא שקט מילים ולחן: שלמה ארצי

שוב בלילה אני חולם
עליך / במדי צבא שהיו
מדיך / הליקופטר חג
במדבר החם / ואתה
פוחד

והיא כבר יש לה ילד פה
/ היא מצלצלת שאבוא
/ ואני מתחמק ואני
מתאמץ / אבל היא לא
כל אחת.

אני אומר לה זה חוזר /
כן, זה לא עוזב / היא
משקה אותי קפה חם /
ומלטפת את כולי.
אז היא שואלת זה עוזר
/ תעשן ותחזר / היא
מתפשטת גם כשלא חם
/ ומפתה אותי.

אך בלילה אני חולם
עליך / עם אותם פנים
שהיו פניך / ואותם
קוצים קטנים / שאז לא
הספקת לגלח.

ואני יורד מן המיטה
/ ומתייחד אך לא איתה
/ כן אני מתחמק,
כן אני מתאמץ /
אבל, היא מביטה.

אני אומר לה זה חוזר...

שוב בלילה אני חולם
עליך / מתעורר כיוון
שחלמתי איך הם / הם
יורים כך ופוגעים כך /
ואתה בוכה.

אולי מצאת מנוחה /
בין חיילים מותר לך /
כן אני מתנחם ושוכב
איתה / כן כאילו
במקומך.

אני אומר לה זה חוזר...

לילה לא שקט
ואתה מת...

התחלנו לרקוד, והוא ידע לרקוד. בסוף המסיבה שאל אם הוא יכול ללוות אותי הביתה ולקח את מספר הטלפון שלי. מאותו רגע לא נפרדנו. גידלנו זה את זה.

בחבורה שלהם, ברחוב היהודי המכבי שבו גר, היה גם שלמה ארצי, שגר אז בבית הוריו שברחוב ברנז' דייס. חבורה הדוקה של 6 נערים. גדלו יחד בצופים ובשכונה. חלקו זה עם זה חוויות. "היינו מנהלים כל יום שיחות על הנושאים שהעסיקו אותנו במיוחד באותה עת - האם התנסקנו והאם עשינו עוד כל מיני דברים", מספר ארצי. "דיווחנו אחד לשני, כי באותה עת כל אחד מאיתנו היה מאוהב באיזו נערה. מירון היה נורא יפה, כמו שחקן קולנוע. זכיתי להיות חבר שלו עד שנהרג בגיל 24. מותו חירב לנו את הילדות, את התחושה שלנו זה לא יקרה".

שנה לאחר ההיכרות בין נירה לבין מירון הוא התגייס לקורס טיס היוקרתי. "באותה תקופה הוא הגיע לחופשות כל שלושה שבועות", היא מספרת. "בין לבין, שלא כמו היום בעידן האימייליים, היינו שולחים מכתבים. היה בזה כיון גדול".

באחד המכתבים כתב לה כך: "מה שגרוע כאן זה החול והאבק שחודרים לכל חור, ללא הברדל גזע, רת ומין. פעם ביום, אבל במשך כל היום, אוכלים פה אבק וחול. חוץ מזה, קמים כל בוקר בהמשך בשביי לי זה אסון שאין לתארו במילים. אני נמנע מלכתוב לך פרטים קטנים, כדי שלא אוכל לומר לך אחר כך שאני לא זוכר אם כתבתי דבר כזה או אחר. אבל זה שאני אוהב אותך אוכזר לעולם. אני מקווה שבזאת לפחות את לא מפפקת".

באחת הפרידות כתבה היא: "זה חוסר. כאילו חלק ממני איננו. חיוך ותנועה מרקדים מול עיניי ולא נותנים לי מנוח. נדמה לי שרגעים יקרים אלה לא ישובו עוד. הם יישארו חרותים בליבי לעד".

חתונה בבית החייל

והם חזרו להיות ביחד, וכשסיים את קורס הטיס החליטו להתחתן. "אז זה היה נהוג להתחתן בגיל צעיר", היא אומרת. "גם שלמה התחתן בגיל צעיר, עם אשתו הראשונה מילכה".

מהחתונה היא, שהתקיימה בבית החייל, נותרו צילומים של זוג צעיר ויפה שמחייך אל עבר האופק הוורוד, מבלי שהוא יודע שסערה גדולה עומדת לה סיט את החיים מנתים.

מירון הוצב כטייס מסוקים ולאחר מכן מסוקי קרב

כי לא יכלו להתמודד עם המוות והכאב. מאוחר יותר חלקם חזרו להיות בקשר".

המשכת לחלום אותו?

"בלילות, אוי, בלילות, הוא היה מגיע. אל תאמיני, הוא היה חוזר ואומר, אני חי. ואני הייתי מרגישה שהוא איתי. ממש איתי. והתעוררתי והוא לא היה. היו ימים שלא רציתי להתעורר. אמרתי לאמא שלי שאני פוחדת לקום. והיא הבטיחה לי שתישן לידי, וכשאפקח את עיניי אראה אותה לצירי. אבל באותה עת רק רציתי לישון, כי הכאב היה קשה ובלתי נסבל. ופתאום יום אחד קמתי, והכאב לא היה אותו כאב".

התחלה חדשה

אחרי כשנה התחילה נירה להכיר בחורים חדשים. "הכרתי בחור נחמד, ואחרי שהיינו איזה זמן הוא חזר לחברה שלו. ועם אחר הייתי שנתיים וזה נגמר. ובכל פעם זה אבל, ובשבילי זה היה אבל כפול ומכופל".

במשך תקופה, לאחר מותו של מירון, היא המשיכה לעבוד את טבעת הנישואין שענד לה בערב חתונתם. "הרגשתי שאני ממשיכה להיות שייכת למירון ולא יכולתי להסיר את הטבעת. היו שואלים אותי אם אני נשואה, ולא עניתי להם. שתקתי. לא אמרתי להם כלום, כי בכל פעם שהייתי אומרת שאני אלמד נה, הייתי מרגישה שאני הורגת אותו מחדש. בשלב מסוים הסרתי את הטבעת וענרתי אותה על צווארי, תלויה על שרשרת".

לא אחת היררה מה היה קורה לו היה נולד להם ילד. "מצד אחד חשבת לעצמי שזה היה משאיר סימן, ויכרון, למירון. מצד שני אני מניחה שזה היה מעיק עלי, כובל אותי. בסך הכל הייתי בת 22 ולבד".

בשנת 1977 היא ארזה מזוודה והחליטה שהיא יוצאת יותר נוח בפריז. שם היו לה קרובי משפחה רחוקים, שגם הכירו לה את מי שהיה לבעלה, אדוארד יגוד-ניק. שלושה ילדים נולדו להם. שני בנים ובת - מירון, אליוור ויונתן. הם מדברים איתם עברית, שפה שגם בעלה שולט בה, מכיוון שהוא עלה לארץ לשרת בצבא לפני שחזר לצרפת.

כשנולד בנה הבכור, היה ברור לה שיקראו לו מירון, על שם בעלה המת. בעלה החי לא אהב את הרעיון, אך לא התנגד. הוא רק העמיד תנאי - שלי לך יקראו גם ג'וליאן. הוא רצה שבצרפת יקראו לו ג'וליאן וכישראל מירון. "הסכמתי. לי היה ברור שאני חייבת לקרוא לילד הבכור שלי על שם מירון

מדגם יסעור. כמו כל זוג צעיר שמצטרף למשפחת חיל האוויר, הם נדרו בין הבסיסים שבהם הוצב. הוא טס, והיא למדה באוניברסיטת בן-גוריון. כמעט שנה אחרי החתונה מצאו זמן לצאת לירח דבש. חודש שלם בארצות הברית. חלום של טיול. רומנטיקה צרופה. "חזרנו לארץ, ואחרי שבוע פרצה המלחמה", מספרת נירה. "את כל המשפחות פינו מהבסיס בתל-נוף. אני נשארת. לא, לא כי היו לי תחשוקות או חרדות. סתם, כי רציתי להיות קרובה לבעלי. באחד הימים, כשכבר הכריו על הפסקת האש, הוא אמר לי שהוא יוצא למשימה שתיקח כמה ימים. לפני שהוא יצא התחבקנו, והוא לחש לי באוזן: 'כשתיגמר המלחמה, נעשה ילד'. חייתי אז לעצמי, כי אני באותו זמן ממש, אבל ממש, לא רציתי ילדים. רציתי לגמור את הלימודים. ידעתי שילד יגזול את כל זמני".

הוא יצא למשימה, והיא עסקה בענייניה. שום דבר לא העיד על הדרמה שתלטל את חייה של האישה הצעירה והמאוהבת. "הבטתי דרך החלון וראיתי את מפקד הטייסת, יובל אפרת, מתקרב לבית שלנו. פתחתי לו את הדלת בשמחה, והוא אמר לי: 'המטוס של מירון נעדר, עם כל הצוות'. צעקתי עליו: 'מה אתה מדבר? זה יום הפסקת האש, זה לא יכול להיות'".

עשרה ימים היטלטלה בין תקווה לייאוש. הוא היה בגדר נעדר, ולא ידעו אם חי הוא או מת. "בלילה הייתי חולמת אותו. בחלום הוא היה מגיע ואומר לי: 'אני לא הרוג. אל תאמיני להם. אני בשבי. אל תאמיני להם'. זה יצר בי תקווה. אבל זו נגרעה כשאחרי עשרה ימים הודיעו למשפחה שהמטוס נמצא והם נמצאו לידו, מתים. נשברתי ובכיתי".

בשל המלחמה הנוראה וריבוי ההרוגים נערכה ההלוויה רק שנה אחרי שנמצאה הגופה. עד אז היו הוא וחבריו בקבר זמני בדרום. "כשעמדתי שם, ליד הקבר, אני זוכרת שחשבתני על שיחה אחת שהייתה ביני ובין מירון. כששאלתי אותו פעם מה הוא יעשה בגיל 30, הוא חייך חיוך גדול וענה: 'מי יחיה עד גיל 30? חוש הומור שכזה שהגשים את עצמו. הוא היה רק בן 24 כשנהרג. ואני רק בת 22".

איך חוזרים לחיים?

"קשה מאוד. בעיקר בזכות המשפחה והחברים. בהתחלה, בניגוד למה שאומרים, הזמן פועל לרעה. המצב נהיה יותר גרוע, כי במהלך השבעה לא הרגשתי כלום. הייתי מוקפת בחברים, במשפחה, ואז כל אחד הולך לדרך, ואני נשארת לבד עם הכאב הבלתי נתפס הזה. החברים שלו עזבו אותי בהתחלה,

"מרגיש יותר ישראלי מצרפתי". המפגש בין מירון יגודניק ושלמה ארצי

סרן מירון גרנות ז"ל

נירה: "כששאלתי את מירון פעם מה הוא יעשה בגיל 30, הוא חיך וענה: 'מי יחיה עד גיל 30?' חוש הומור שכזה שהגשים את עצמו. הוא היה רק בן 24"

אני חולם עליך

ארצי: "הוא היה החבר הכי טוב שלי. היינו מירון ועוד חמישה, ואני ביניהם. מותו של מירון פיזר אותנו. פירק לנו את הנעורים. עד אז היינו כולה ולדים"

מירון: "בסדר, היותי בעזה, וחיפשנו היתקלויות עם מחבלים, אקשן. במילואים, בתקופת לבנון השנייה, הגענו למלחמה מהאזרחות, והרגשתי פחד"

מירון: "לגמרי. אני קשור לצרפת, כי נולדתי שם, אבל אני מרגיש כיום שאני יותר ישראלי מצרפתי. אני נשאר פה. תגי, מה הקשר שלך למירון?" ארצי: "הוא היה החבר הכי טוב שלי. היינו מי רון ועוד חמישה, ואני ביניהם. מותו של מירון פיזר אותנו. מלחמת יום הכיפורים הייתה מלחמה קשה. לרגע לא האמנתי שלמירון יקרה משהו. הוא היה בעיניי מוגן. הוא היה במסוק בעוד האחרים בשריון או בצנחנים. הוא מת ביום האחרון של הפסקת האש. הוא פירק לנו את הנעורים. עד אז היינו כולה ילדים, הכל היה בפנאן ובסבכה".

מירון: "גם אני ראיתי מוות במהלך השירות שלי. זה בהחלט מטלטל".

ארצי: "עלית לקבר של מירון?" מירון: "כן, אמא לקחה אותי ביום הזיכרון. הרגתי שתי כבוד גדול".

ארצי: "בכל יום זיכרון אני עולה לקברו עם כל ילדיי. הם מכירים את הסיפור ויודעים את הכאב. מירון ממשיך להופיע לי בחלומות".

שלמה ומירון נפרדים בחיבוק, ההתרגשות ניכרת על שניהם. ארצי משאיר את משקפי השמש על עיניו. אולי חושש שנראה את הלחלוחית. מירון הצעיר נרגש. כמה ימים לפני כן הוזמן על ידי ארצי לראות את ההופעה שלו בקיסריה. "אני שמח שנהיית גיט", אומר לו ארצי. "זו הייתה גם ההופעה שבה היה אסף רמון, ההופעה האחרונה בקיסריה, שלאחריה מצא את מותו במטוס ועלה בסערה השמימית, בדיוק כמו מירון החבר שלי".

ביום הזיכרון האחרון הגיעה נירה לחצר שגריי רות ישראל בצרפת כדי לשאת דברים. היא הקריאה שיר של אריק איינשטיין: "זה פתאום נפל עליה ושינה לה את חייה מן הקצה אל הקצה. ועכשיו קוראים שמה... ושוב עולה הבוקר, שוטפת את עיניה, לובשת חיוכיה, יוצאת אל החיים".

"איך לתאר במילים את החושך שאתה שרוי בו, את הכעס - למה דווקא הוא, למה דווקא לי, למה דווקא ביום הפסקת האש - שהופך לכאב שורף בעצמות, לייאוש, לדיכאון, לרצון למות", היא אמרה. "ומצד שני, את החיים שמושכים אותך בכוח להמשיך, שיר, למרות שאין כוח להמשיך".

ביום הזיכרון הרשמי לחללי מלחמת יום הכיפורים תגיע נירה לכאן. היא תיקח את בנה ותעלה לקברו של בעלה, שעל שמו הוא נקרא. תניח אבן, תשים פרח ותבקש שישמור על מירון שלה, על הווי כרון שלו. ●

"זה לא עבר לי במחשבה".

כשמירון שירת בצבא במלחמה, מה עשית? נירה: "בעיקר לא ישנתי בלילות. זה היה קשה מאוד. רציתי לבוא לארץ, אבל מירון אמר שזה רק יפריע לו, אז נשארתי בפריו. דיברנו בטלפון והתפללתי לשלומו".

את השיר "לילה לא שקט", כתב שלמה ארצי כמה שנים לאחר שמירון נהרג במלחמה.

נירה מחייכת כשאני מדברת איתה על השיר, שבו רמיוות לאפשרות שהיה בינה לבין ארצי קשר אינטימי. "על השיר שמעתי לראשונה אחרי שהוקרן הסרט 'שישה' שהכין שלמה ארצי, ובו הוא תיעד את חברותם שלו ושל חמשת חבריו הטובים, בהם גם מירון. לא היה ביני ובינו שום דבר. הכל כיד הדמיון הטובה של המשורר. פעם אחת הוא אמר לי שהוא מצטער שכתב בצורה כזו וביקש שלא אחשוב שהיו לו פנטזיות עלי, שהוא פשוט צלל לדמיונו, וזה מה שיצא".

ארצי מספר שכל עולמו התרסק ולא חזר להיות כבעבר לאחר מותו של מירון. הם היו החברים הכי טובים. גרו בשכנות, למדו ביחד. נירה זוכרת את מסיבות ימי השישי. בכל פעם בבית אחר. שלמה היה מביא את הגיטרה, וביחד היו שרים. "מירון היה מזויף בגדול, אבל אהבו אותו עד בלי די", היא מספרת.

ארצי נזכר שכאשר מירון היה מגיע מהצבא, מיד היה פושט את המדים ורץ לשחק כדורגל עם החברים. הוא גם ידע שאם מירון היה איתם, הם היו תמיד מנצחים. כעת הוא נפגש עם בן דמותו של חברו הטוב. מנסה להבין את ההקשרים הכל כך יש-ראליים, בעוד התפאורה צרפתית.

"תגי, אתה מכיר את הסיפור של מירון, שעל שמו אתה קרוי?" הוא שואל. "אף פעם אמא לא ממש ישבה וסיפרה לי את כל הסיפור מההתחלה ועד הסוף", משיב מירון הבן. "אולי לא רצתה לצער אותי, כי ראיתי תמיד כמה קשה לה בימי הזיכרון. אבל בסוף חיברתי מכל החלקים את הסיפור השלם".

ארצי: "יש לך עוד אחים ואחיות?" מירון: "אלינור, שהיא רקדנית, ויונתן הצעיר שלומד באוניברסיטה".

ארצי: "איך עלית לארץ? כל הכבוד לך". מירון: "גם בגלל ציונות וגם רציתי מאוד להתיישב".

ארצי: "אתה רואה את עצמך ישראלי?"

האהוב. מירון נהרג, לא היו לנו ילדים, ומבחינתי זה היה טבעי לגמרי להמשיך את שמו. במציאות זה היה לא כל כך פשוט. אחרי שהוצאתי אותו מבית החולים לא הצלחתי לקרוא לו בשם 'מירון'. בסוף ביקשתי מגיטתי שהיא תחיל לקרוא לו בשם הזה כדי שא-תרגל. כיום כולם קוראים לו רק מירון".

מירון מצטרף לשיחה. "כשהייתי ילד, ועוד לא הבנתי על שם מי אני קרוי, זה לא עשה לי כלום", הוא אומר. "בכל מקרה, בבית הספר קראו לי ג'וליאן. כשגדלתי, השם הפך להיות סוג של כבוד, שאני קרוי על שם לוחם שנהרג, על שם גיבור מלחמה".

נירה בנתה את חייה בצרפת. "טוב לי שם", היא אומרת, "למרות שאני מאוד אוהבת את ישראל. היא ברמי, בעורקיי, בנשמתי".

בעקבות מירון

אבל תעתועי הגורל משטים בנו פעם אחר פעם. כשבנה מירון סיים את לימודיו כהנדסאי חשמל ואמר שהוא מכין הפתעה. נירה ובעלה לא שיערו מה הוא מתכנן מתחת לאפס. ובוקר אחד הוא הודיע: אני נוסע לישראל ומתגייס לשירות קרבי.

"זה היה לי מאוד קשה", מספרת נירה. "בעיקר בתקופת האינתיפאדה השנייה, כשהיה לוחם בסדר, ואחר כך כחייל מילואים במלחמת לבנון השנייה. זה החזיר אותי 33 שנים אחורה, בעיקר ששניהם נראים שאים את אותו השם, מירון".

למה החלטת להתגייס לקרבי ולעלות לישראל? מירון: "זה היה לי ברור לגמרי שזה מה שאני רוצה לעשות. אני יכול למנות שתי סיבות מרכזיות - העובדה שאבא שלי עשה צבא בישראל, והוא נהג לספר לנו את החוויות שלו מאותה תקופה, וגם העור-בדה שהתחילה האינתיפאדה השנייה, והעולם היה נגד ישראל. ראיתי את הליניץ' ברמאללה והחלטתי שאני חייב לעשות משהו, והמשהו הזה היה להתגייס ולקרבי. לא, לא חשבתי ללכת לחיל האוויר, רציתי להיות בחי"ר. הייתי בן 21, באתי לארץ לבר, התגייסתי ושירתתי בחיל השריון. בסדר הייתי בעזה, וחיפשנו היתקלויות עם מחבלים, אקשן. במילואים, בתקופת לבנון השנייה, זה היה שונה. הגענו למלחמה מהאזרחות, מכוננים יותר, והרגשתי פחד, שלא היה בי בתקופת הסדר".

כשנלחמת, השבת על האפשרות שיקרה לך משהו, ואמא שלך תעבור טרגדיה נוספת, שאולי לא בדאי שתלך לקרבי?

9

יום כיפור תש"ע
27.9.2009